

Pārresoru koordinācijas
centrs

Grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā (spēkā no 01.01.2020.)

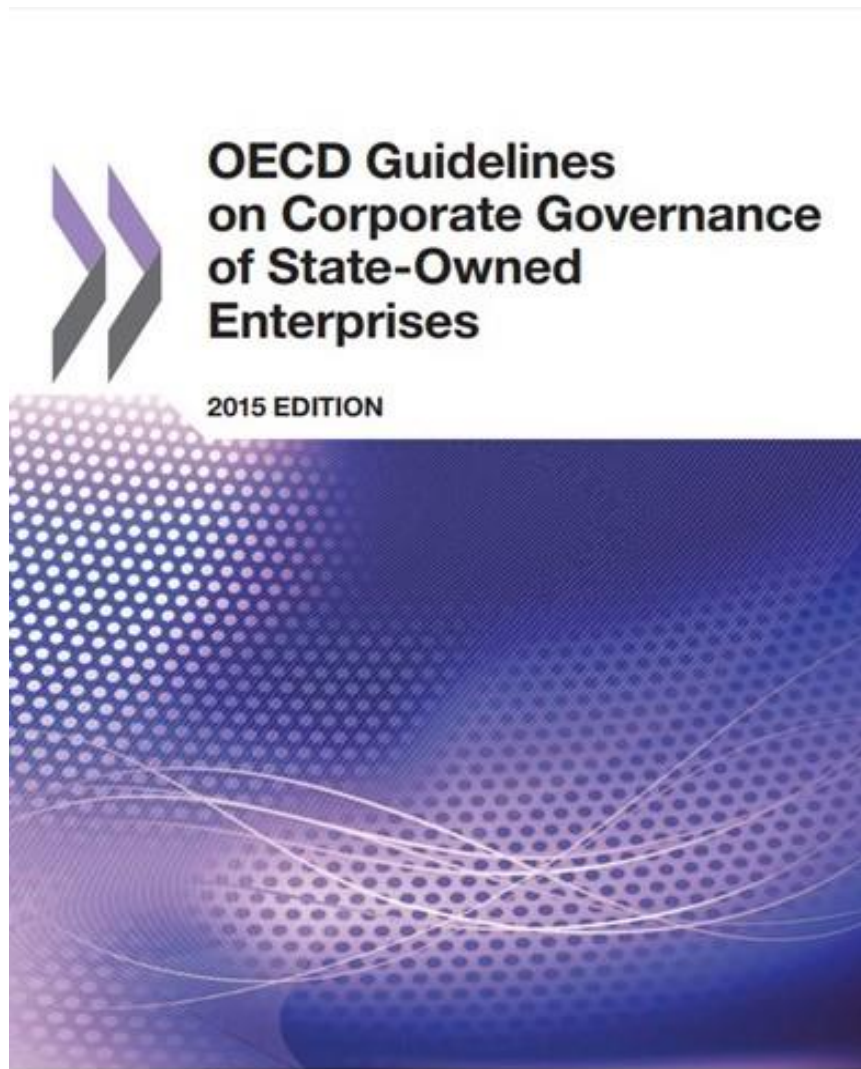
Dzintra Gasūne

Pārresoru koordinācijas centra
Kapitālsabiedrību pārvaldības nodaļas vadītāja

2020. gada 6. februāris Rīga

Dzintra.Gasune@pkc.mk.gov.lv

LIKUMA GROZĪJUMU MĒRĶIS

- 2020.gada 1.janvārī spēkā stāsies [Grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā](#) – izmaiņas arī pašvaldību kapitālsabiedrību kapitāla daļu pārvaldībā
- Grozījumu mērķis tuvināt pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības praksi OECD (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija) vadlīnijām par valsts kapitālsabiedrību korporatīvo pārvaldību

OECD Korporatīvās pārvaldības vadlīniju valsts kapitālsabiedrībām mērķi

- profesionalizēt valsti kā īpašnieku
- nodrošināt, ka valsts kapitālsabiedrības darbojas ar līdzīgu efektivitāti, caurspīdīgumu un atbildību kā labas prakses privāti uzņēmumi
- nodrošināt, ka konkurence, ja tāda izveidojas starp valsts kapitālsabiedrībām un privātiem uzņēmumiem, ir vienlīdzīga

Avots: <http://www.oecd.org/daf/ca/OECD-Guidelines-Corporate-Governance-SOEs-2015.pdf>

OECD valsts (pašvaldību) kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības vadlīniju jomas

- Pamatojums valsts (pašvaldības) īpašumtiesībām kapitālsabiedrībās
- Valsts (pašvaldība) kā kapitālsabiedrības īpašnieka loma
- Valsts (pašvaldības) kapitālsabiedrība tirgū
- Vienlīdzīga attieksme pret akcionāriem un citiem ieguldītājiem
- Attiecības ar ieinteresētajām pusēm un atbildīgs bizness
- Informācijas sniegšana un caurskatāmība
- Kapitālsabiedrības padomes atbildības jomas

OECD pārvaldības prakses ieviešana Latvijā

Skaidri definēti
vispārējie
stratēģiskie mērķi

Līdzdalības
regulārs
pārvērtējums

Skaidri finanšu un
nefinanšu mērķi;
finansējuma avoti

Katrai
kapitālsabiedrībai
vidēja darbības
termiņa stratēģija

Skaidra un
caurskatāma
padomju darbība

Atklāts un
saprotams
nominācijas
process

Informācijas
publiskošana
(mājas lapas -
kapitālsabiedrības,
kapitāla daļu
turētājs)

Regulārs
konsolidēts
publiskais
pārskats

KAPITĀLA DAĻU TURĒTĀJS

Līdz 31.12.2019.

No 01.01.2020.

Domes priekšsēdētājs

Izpilddirektors vai ar
izpilddirektora rīkojumu
noteikta cita tam pakļauta
amatpersona

Mazināta politiskā ietekme lēmumu pieņemšanai par kapitālsabiedrības iekšējiem jautājumiem

Politiku loma – definēt kapitālsabiedrības mandātu plašā nozīmē, proti, pašvaldības pamatojums līdzdalībai kapitālsabiedrībā, vispārējais stratēģiskais mērķis, kas ietver sasniedzamos nefinanšu mērķi

INFORMĀCIJAS ATKLĀTĪBA

Līdz 31.12.2019.

Pašvaldības pilnībā atbildīgas
par informācijas atklātības
nodrošināšanu par
kapitālsabiedrībām,
pārraudzības nav

No 01.03.2020.

PKC pārrauga kā pašvaldības
un lielās pašvaldību
kapitālsabiedrības nodrošina
informācijas atklāšanu par
kapitālsabiedrībām

**Ikvienam uzņēmuma īpašniekam ir tiesības saņemt informāciju par sev piederošā
uzņēmuma darbību**

Iedzīvotāji netiešā veidā ir kapitālsabiedrības īpašnieki

INFORMĀCIJAS ATKLĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA

- Atvasināta publiska persona ne vēlāk kā līdz katra gada 1.oktobrim publisko ikgadēju pārskatu par tai piederošām kapitālsabiedrībām un kapitāla daļām
- Atvasinātas publiskas personas kapitālsabiedrībām jānodrošina likumā noteiktas informācijas publiska pieejamība vismaz par pēdējiem pieciem gadiem, noteikta arī papildus sniedzamā informācija

Pašvaldības iedzīvotājiem jābūt iespējai uzzināt un vērtēt, cik sekmīgi tiek pārvaldītas pašvaldības kapitālsabiedrības

Pārresoru koordinācijas
centrs

Informācijas atklātības nodrošināšana

Atvasināta publiska persona nodrošina, ka tās mājaslapā internetā tiek publiskota aktuāla informācija par kapitālsabiedrībām, kurās tai ir līdzdalība:

- kapitālsabiedrību saraksts, kas grupēts pēc nozares vai lieluma kritērijiem
- firma, juridiskā adrese, pamatkapitāla lielums un līdzdalības apmērs
- līdzdalības atbilstība un vispārējais stratēģiskais mērķis
- kapitālsabiedrības līdzdalība citās sabiedrībās
- kapitāla daļu turētāja pārstāvis
- gada pārskats
- dividendes atvasinātai publiskai personai
- veiktie maksājumi valsts budžetā un pašvaldības budžetos
- paredzēts izbeigt līdzdalību kapitālsabiedrībā
- reorganizācija vai pārveide

Informācijas par kapitālsabiedrību publiskošana

- kapitālsabiedrības vispārējos stratēģiskos mērķus, ziņas par kapitālsabiedrības darbības un komercdarbības veidiem
- par vismaz pēdējiem pieciem gadiem:
 - kapitālsabiedrības izstrādātos pārskatus
 - kapitālsabiedrības finanšu mērķu un nefinanšu mērķu īstenošanas rezultātus
 - veiktās iemaksas valsts vai pašvaldības budžetā
 - informāciju par saņemto valsts vai pašvaldības budžeta finansējumu un tā izlietojumu
- pastāvīgi, atbilstoši nepieciešamībai aktualizējot:
 - informāciju par īpašuma struktūru (tai skaitā līdzdalību citās sabiedrībās)
 - informāciju par organizatorisko struktūru u.c.

Informācijas par kapitālsabiedrību publiskošana ⁽²⁾

- lielās (neto apgrozījums ir lielāks par 21 miljonu *euro* un bilances kopsumma ir lielāka par 4 miljoniem *euro*) kapitālsabiedrības:
 - informāciju par padomes komitejām un revīzijas komiteju, tai skaitā nolikumu, kā arī informāciju par komitejas locekļiem
 - informāciju par kapitālsabiedrības iekšējās kontroles un riska pārvaldības sistēmas galvenajiem elementiem u.c.

Iekšējās kontroles un risku pārvaldības sistēmas izstrāde:

- MK noteikumi Nr.326 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”
- Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā

<https://www.knab.gov.lv/lv/education/training/methodology/>

- Iekšējās kontroles standartu vadlīnijas valsts pārvaldes vajadzībām

https://www.knab.gov.lv/upload/free/intosai_ik_vadlinijas.pdf

Pārresoru koordinācijas
centrs

Publiskojamā informācija par

- paredzamiem riska faktoriem – stratēģijā minētie
- netipiskiem darījumiem -
kapitālsabiedrības darījums, kas nav slēgts kapitālsabiedrības parasti veicamās komercdarbības ietvaros vai neatbilst parastajiem tirgus nosacījumiem

Pārresoru koordinācijas
centrs

- **Nozīmīga apjoma darījums**

kapitālsabiedrības darījums, kura rezultātā samaksātā vai saņēmamā naudas summa, iegūto vai atsavināto aktīvu vērtība vai kapitālsabiedrības saistības, kuras izveidojušās darījuma rezultātā vai var izveidoties nākotnē, ir vismaz 10 procenti no kapitālsabiedrības pamatkapitāla vai vismaz 10 procenti no kapitālsabiedrības pašu kapitāla saskaņā ar pēdējo revidēto gada pārskatu vai konsolidēto gada pārskatu (ja tāds tiek sagatavots) — atkarībā no tā, kurš no rādītājiem ir mazāks, bet ne mazāk par 35 000 *euro*.

Kapitālsabiedrības statūtos vai padomes lēmumā var noteikt stingrākus kritērijus, saskaņā ar kuriem darījums uzskatāms par nozīmīga apjoma darījumu.

PADOMES LOMA UN PADOMES VEIDOŠANA

Līdz 31.12.2019.

Padomes var veidot
lielajās
kapitālsabiedrībās

No 01.01.2020.

Padomes ir obligātas lielajās*
kapitālsabiedrībās un akciju sabiedrībās
Padomes var veidot vidēja* lieluma
kapitālsabiedrībās

* Dalījums noteikts Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 78.pantā (balance > 4mlj. EUR; neto apgrozījums > 21mlj. EUR vai >8mlj. EUR)

Stiprināt valdes darbības pārraudzību un nodrošināt kapitālsabiedrības procesu iekšējās kontroles sistēmu

Nodrošināt profesionālu atbalstu stratēģisku jautājumu risināšanā un stratēģijas izstrādē

Ja nav izveidota padome, tās uzdevumus pilda kapitāla daļu turētājs

Pārresoru koordinācijas
centrs

Padomes uzdevumi

- 1) ievēlēt un atsaukt valdes priekšsēdētāju un locekļus
- 2) noteikt valdes locekļu atlīdzību;
- 3) apstiprināt vidēja termiņa darbības stratēģiju un uzraudzīt tās īstenošanu;
- 4) pastāvīgi uzraudzīt, lai sabiedrības lietas tiktu kārtotas saskaņā ar tiesību aktiem, sabiedrības statūtu, akcionāru sapulces lēmumu prasībām;
- 5) izskatīt sabiedrības gada pārskatu, valdes ziņojumu un valdes priekšlikumus par peļņas izlietošanu, sagatavot par tiem padomes ziņojumu un iesniegt tos akcionāru sapulcei;
- 6) pārstāvēt sabiedrību tiesā visās sabiedrības celtajās prasībās pret valdes locekļiem un valdes locekļu celtajās prasībās pret sabiedrību;
- 7) apstiprināt darījuma slēgšanu starp sabiedrību un valdes locekli vai revidentu;
- 8) iepriekš izskatīt visus jautājumus, kas ir akcionāra vai akcionāru sapulces kompetencē vai kas pēc valdes vai padomes locekļu ierosinājuma ieteikti izskatīšanai akcionāru sapulcē, un sniegt atzinumu par tiem;
- 9) sniegt akcionāram priekšlikumus par sabiedrības darbības uzlabošanu;
- 10) apstiprināt ikgadējo budžetu un uzraudzīt tā izpildi;
- 11) uzraudzīt iekšējās kontroles un risku pārvaldības sistēmu darbību, pārskatīt to atbilstību un efektivitāti;
- 12) apstiprināt būtiskākās politikas, kurās definēti sabiedrības darbības principi attiecībā uz risku pārvaldību, interešu konflikta novēršanu, korupcijas apkarošanu, korporatīvo pārvaldību un citiem jautājumiem;
- 13) veikt padomes darba ikgadējo pašvērtējumu.

VALDES UN PADOMES LOCEKĻU NOMINĀCIJA

Līdz 31.12.2019.

Atvasinātas publiskas personas pašas nosaka nominācijas kārtību, likums nosaka tikai:

- 1) pienākumu organizēt atklātu procesu
- 2) ierobežojumus izvirzīšanai
- 3) pienākumu kandidātu izvēli balstīt uz profesionalitātes un kompetences kritērijiem

No 01.01.2020.

Likums nosaka atvasinātām publiskām personām precīzu nominācijas procesa pamatnosacījumus
Saistoši Ministru kabineta noteikumi Nr.20 valdes un padomes nominēšanai atvasinātas publiskas personas kapitālsabiedrībās

Pašvaldību kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļiem jābūt atbilstoši kvalificētiem, jo viņu atbildība ir par uzņēmuma vērtību un darbības efektivitāti

Pārresoru koordinācijas
centrs

Koordinācijas institūcijas atzinuma saņemšanas kārtība

- obligāti:
 - pirms pieņem lēmumu par atvasinātas publiskas personas līdzdalības iegūšanu vai izšķirošās ietekmes iegūšanu kapitālsabiedrībā
- pēc izvēles pirms pieņem lēmumu par:
 - līdzdalības vai izšķirošās ietekmes izbeigšanu
 - līdzdalības pārvērtēšanu

Pārresoru koordinācijas
centrs

Kapitālsabiedrības izstrādātās vidēja termiņa darbības stratēģijas izvērtēšana

Atvasinātas publiskas personas augstākā lēmēj institūcija nosaka kārtību, kādā atvasinātas publiskas personas kapitāla daļu turētāja pārstāvis vai kapitālsabiedrības padome saņem un izvērtē atsevišķu atvasinātu publisku personu orgānu viedokli pirms vidēja termiņa darbības stratēģijas apstiprināšanas

Pārresoru koordinācijas
centrs

Kapitālsabiedrības darbības rezultātu izvērtēšana

Atvasinātas publiskas personas augstākā lēmēj institūcija nosaka kārtību, kādā atvasinātas publiskas personas kapitāla daļu turētāja pārstāvis katru gadu vispusīgi izvērtē kapitālsabiedrības finanšu darbības efektivitātes un vidēja termiņa darbības stratēģijās noteikto finanšu un nefinanšu mērķu sasniegšanu

Pārresoru koordinācijas
centrs

Dividendēs izmaksājamās peļņas daļas noteikšana kapitālsabiedrībā, kurā atvasinātai publiskai personai ir izšķirošā ietekme

Atvasinātas publiskas personas augstākā lēmēj institūcija reglamentē kārtību, kādā nosakāma dividendēs izmaksājamā peļņas daļa kapitālsabiedrībā, kurā atvasinātai publiskai personai ir izšķirošā ietekme

Pārresoru koordinācijas
centrs

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

www.pkc.gov.lv
www.valstskapitals.lv
@LVnakotne